СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК
УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 164. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 16 липня, 1934.
VOL. XLII. No. 164. Jersey City, N. J., Monday, July 16, 1934. THREE CENTS.

СОВІТСЬКИЙ БЮРОКРАТ ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАГРОЗУ ГОЛОДУ В СОВІТАХ

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО СОВІТИ КУПУЮТЬ ЗБІЖЕ В АРҐЕНТИНІ, БЮРОКРАТ ТВЕРДИТЬ, ЩО В СОВІТАХ „НЕБУВАЛИЙ УРОЖАЙ".

НЮ ЙОРК. — В місцевій ґазеті „Ди Ню Йорк Таймс" кілька днів тому був поміщений лист секретаря допомогового комітету голодуючим у совітах, д-ра Аменде. Цей комітет засновано у Відні на чолі з кардиналом Іннцером. В свому листі д-р Аменде, на підставі даних із Совітів, заявив, що Совіти стоять на передодні великої голодової катастрофи.

Тепер у тій самій ґазеті появився лист-спростування тверджень д-ра Аменде. Лист підписав аташе совітської амбасади у Вашинґтоні, Хрісаноф, який, не подаючи ніяких фактів, старається заперечити сказане д-ром Аменде. Підвищення вдвоє ціни на хліб у Совітах Хрісаноф пояснює тим, що в „приватних" крамницях хліб усе був у такій високій ціні, а тому уряд підвищив ціну в своїх крамницях, щоб ті ціни зрівняти.

Відомо, що в Совітах уся торговля знаходиться в руках держави й навіть „приватні" крамниці знаходяться в повній контролі державних аґентів. Нічого Хрісаноф не згадує про те, що Совіти закуповують збіже в Арґентині та в інших державах, що, очевидно, не свідчить про небувало великий урожай у Совітах.

КРІВАВІ ЗАВОРУШЕННЯ СЕРЕД БЕЗРОБІТНИХ.

КЛІВЛЕНД (Огайо). — Біля офісу, що видає допомогу безробітним, вибух короткий, але крівавий бунт. З невиясненої причини серед очікуючих допомоги прийшло до заворушення. Один з них вихватив з рук поліцая револьвер і з того почалася стрілянина. На допомогу нечисленній поліції, що пильнувала порядку при офісі, прибуло підкріплення, при помочі якого заворушення скоро вгамовано.

Підчас сутички з поліцією вбито одну жінку та одного мужчину. Кажуть, що мужчина випадково попав під перехресні стріли поліції. Крім того трох тяжко поранено. Поліція тепер переводить слідство, щоби вишукати тих, котрі почали заворушення й що привело до нападу на поліцая, в якого взяли револьвер.

ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК ВІДРОЧЕНО.

САН ФРАНСІСКО (Кал.). — На засіданню керовничого комітету всіх юній ухвалено ще покищо стриматися від проголошення загального страйку, не зважаючи на те, що вже деякі юнії вийшли на підтримку страйкуючих портових робітників.

Юнії вважають, що загальний страйк не стріне співчуття серед населення, якому загрожує голод і інші недостачі вразі загального страйку. Тимчасом керовничий комітет думає, що нарешті прийде до порозумінь між юнією портових робітників та підприємцями.

ЗАМКНЕНО 50 МАЛИХ ЦИҐАРОВИХ ФАБРИК.

ЙОРК (Па.). — Чотири тисячі робітників лишилися без роботи, бо в повіті Йорк, де продукують дешеві циґара ручного виробу, замкнено 50 фабрик. Секретар товариства фабрикантів циґар повіту Йорк, Еґеґалт, заявив, що до цього акту привів кодекс для циґарової індустрії.

Еґеґалт заявляє, що кодекс зобовязує великі фабрики циґар впровадити автоматичні машини для виробу циґар. Це цілком вбиває дрібну циґарову індустрію, що виробляє циґара ручним способом. Крім того впровадження ще модерніших машин у великих циґарових фабриках викине на вулицю тисячі робітників.

Деякі малі фабрики спробували були завести в себе „піс ворк", вибравши до того найліпших робітників, щоб вони заробили собі платню, якої вимагає кодекс. Та з того нічого не вийшло, а платні робітникам підвищити малі фабрики не можуть, бо тоді вони не витримають конкуренції великих фабрик з модерними машинами.

КРІВАВІ „ДЕБАТИ".

ВУНСОКЕТ (Р. Ай.). — Крівавий випадок стався тут, коли два Українці посварилися в салоні підчас якихось „дебат". На вулиці Пилип Василишин вдарив Дмитра Зеленського так нещасливо, що той упав на хідник. При тім він ударився до каменя головою й стратив притомність.

Лікарі кажуть, що є мала надія на вратування життя Зеленському, а Василишина арештовано і випущено за порукою 2,000 долярів. Вразі смерти Зеленського, Василишина будуть судити за вбивство людини.

МОДЕРНІЗУЮТЬ АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Мек Артур, начальник штабу армії Злучених Держав, призначив комісію з вищих військових фаховців для вироблення пляну модернізації армії. Ґенерал каже, що нові засоби війни цілковито змінили навіть те, що було у світовій війні, а тому до них треба пристосувати й підготовку армії.

МАДЯРЩИНА НЕ ВІДРЕЧЕТЬСЯ ЗМІНИ КОРДОНІВ.

У будапештенськім сенаті премієр Ґембеш виголосив промову про мирову політику Мадярщини. Заявив, що Мадярщина не перестане домагатися зміни своїх теперішніх кордонів, як цього хочуть держави Малої Антанти, бо це політика миру в Европі. Мадярщина співпрацює з Австрією, Німеччиною та Італією. Навязала би переговори зі сусідніми державами, щоби привернути нормальні господарські взаємини. Хоч румунські політики кажуть, що ревізіоністична акція веде до війни, премієр Ґембеш заявив, що ревізіонізм веде до миру. Проблему із Підкарпаттям, на думку Ґембеша, можна вирішити мировим шляхом. Вкінці заявив, що поворот династії Габсбурґів на Мадярщину тепер неактуальний.

ПЕРЕДПОТОПОВИЙ КІСТЯК У КОЛОМИЇ.

На коломийському передмісті Королівка робітники, заняті будовою дороги, викопали у глибині 180 цм. кістяк незвичайного передпотового звіра. Місцями кістяк має скаменілі останки шкіри з волоссям. Справою занялися наукові чинники.

ТРАҐІЧНІ ІМЯНИНИ.

В містечку Кшепіцах біля Ченстохови бавилися дві родини, Подлеських і Лідів, справляючи імянини. Спершу частувалися алькоголем, а коли його забракло, а забава протяглася до другого дня, взялися до денатурованого спірту. Забава скінчилася страшно, бо нараз один гість крикнув: „Ратуйте, я нічого не виджу, я осліп!" Почали його ратувати, але він тимчасом помер. Незабаром захорували дві жінки і серед страшних болів також померли. Також інші учасники забави розхорувалися, затроєні денатуратом.

БАГАТИЙ КОРОЛЕВИЧ.

В одному з найбільших анґлійських банків зложено перед кількома днями суму 6,400,000 франків для румунського наслідника престола, кн. Михайла, сина короля Карла. Королевич зможе відобрати цю суму, коли дійде до повнолітности. Цей запис походить від померлої недавно Олени Неґруці, жінки бувшого румунського дипльомата. Завідателями того маєтку вона назначила матір кн. Михайла, королеву Олену та його вуйка, бувшого грецького короля Юрія.

ЗАСТРІЛИВСЯ НА ГРОБІ НАРЕЧЕНОЇ.

На Янівському цвинтарі у Львові відібрав собі життя на гробі своєї нареченої, Ірини Зеленської, 26-літній шофер зі Збоїськ коло Львова, Осип Задорожний. У слідстві устійнено, що Задорожний був довший час заручений зі Зеленською, але останніми часами почав її занедбувати і ходити з іншими. Дівчина так цим перенялася, що отруїлася ціянкалем. Мучений докорами совісти, що він стався причиною її смерти, Задорожний пішов на гріб нареченої і застрілився. У листі, який знайшли при ньому, пише Задорожний до брата, що воліє вмерти, як жити і носити на совісти такий злочин.

В ЯПОНІЇ ДОБРОБУТ.

На днях через місто Вінніпеґ переїжджав анґлійський амбасадор при японськім дворі, сер Френсис Линдней. Він зрезиґнував зі свого становиска і вертається до Англії.

Сер Френсис твердив, що в Японії нема безробіття і що там більший добробут ніж в інших краях. Він далі твердив, що Японці прекрасно вміють приноровити свою індустрію до сучасних потреб. Коли одно не вдасться, вони бистро з успіхом починають друге діло. Рільництво в Японії є сильне. На ділі Японія сама себе виживлює.

Сер Френсис далі твердив, що нема небезпеки, щоб Японія напала на Китай, хоч вона мусить у Китаю берегти свої інтереси.

ОБЕРЕЖНО З НЕДОЗРІЛИМИ ОВОЧАМИ.

В селі Варлюбі на Поморю вмерла 12-літня дівчинка, наївшись недозрілих овочів. — Подібна смерть постигла одного хлопця в Бидґоші, що затруївся ягодами.

ДВІ ТИСЯЧІ ДОМІВ ПІД СЕКВЕСТРОМ.

Як стверджують господарські орґанізації, у Варшаві знаходяться тепер під секвестром коло 2,000 домів. Сталося це з тої причини, що властники домів не можуть вивязатися з податкових обовязків.

РОДИННА ТРАҐЕДІЯ.

В Буковій, пов. Долина, Антін Дубейський застрілив з дубельтівки свою 46-літню жінку Софію, стріляючи до неї з віддалі 5 метрів. Опісля душогуб вистрілом у голову відобрав собі життя. Причиною траґедії родинні непорозуміння.

РЕМІСНИКИ В ПОЛЬЩІ.

На основі статистики в Польщі є 280 тисяч ремісників, які діляться на 7 великих професійних ґруп: будівельну, волоконну, металеву, споживчу, шкіряну й особистої прислуги. Найчисленніша є шкіряна ґрупа, в якій найбільше, бо аж 58,400, є шевців. У волоконній ґрупі перше місце займають кравці, яких є 43,478. Дальше щодо числа йдуть столярі (31,158 осіб), ковалі (24,149), різники (22,357), пекарі (15,825), мулярі (11,167), шлюсарі (8,454), годинникарі (5,464) і т. д.

ГРАБІЖНИЦЬКИЙ НАПАД.

Якісь два невідомі опришки вдерлися в ночи крізь вікно до мешкання вдови Катерини Яркіш у Любінцях, пов. Стрий, і, збудивши її зі сну, домагалися грошей. Перестрашена Яркішова дала опришкам 53 злотих. В часі грабежі опришки побили її сина Гриця, який намагався вийти з хати, щоб заалярмувати сусідів про грабіжницький напад. Тікаючи, опришки забрали бохонець хліба й трохи сира.

СТАЛЕВИЙ МІСТ.

В Лондоні збирається міжнародній конґрес для розвою сталевого будівництва. В програмі конґресу знаходиться м. ін. проєкт одного анґлійського інжинира будови сталевого мосту в одній луку. Міст має бути довгий 3,330 метрів, отже був би сім разів довший ніж найбільший того роду міст, що знаходиться в заливі Сідней в Австралії.

БОЛЬШЕВИКИ ВИДАЮТЬ ІСТОРІЮ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

Штаб червоної армії під проводом комісаря військових справ, Ворошилова, рішив видати історію світової війни. Для використання архівальних документів покликано визначних військових знавців. Історія буде обіймати 12 томів. До першого тому увійдуть початкові воєнні операції, а саме східно-пруська, заняття Галичини російськими військами, операція варшавська і лодська. Документи до початкових фаз війни вже оброблені і приготовані до друку. Приготовляється теж матеріял до 1915 р. Він обіймає галицькі операції весною 1915 р., бльокаду Перемишля, операцію свенцянську, відворот російських військ у червні і серпні 1915 р., операцію львівську, ченстоховсько-краківську, бої над Дністром і Прутом. В дальших томах будуть описані бої в 1916 р., м. і. проломання волинського фронту ґен. Брусіловом, операції під Барановичами, операції на румунському фронті, оборона доступу до Петрограду і т. д.

ДВА МІЛІОНИ МЕТРІВ СУКНА НА ШКІЛЬНІ ОДНОСТРОЇ.

Текстильні фабрики в Лодзі і Бельску приготовили в останніх місяцях коло 2 міліонів метрів приписаного ґранатового сукна на шкільні одностроі з уваги на приписи про одностроєвий обовязок, який входить у життя з новим шкільним роком.

МІСТО БОЖЕВІЛЬНИХ.

Місто Шель у Бельґії має назву „міста божевільних". За статистикою, кожний шестий мешканець цього міста є божевільний. Така велика скількість божевільних у згаданому місті має вже свою історію, що сягає дуже давніх часів. День у VI століттю по Хр. панував в Ірляндії дуже жорстокий король, який прогнав до Бельґії свою дочку за те, що приняла християнство. В слід за нею післав своїх дворянів, а ці з доручення короля вбили королівську дочку—християнку. На гробі вбитої почали діятися чуда. Найбільше уздоровлень було між умово хворими. Слава цього чудотворного гробу розійшлася дуже швидко по цілій Бельґії і Франції, а в XVII. століттю побудовано там великий дім, де перебувають божевільні. На 18 тисяч мешканців міста є там аж 3 тисячі божевільних. Крім божевільних, що мешкають у лічниці, багато божевільних мешкають по приватних домах та очікують на чудотворне виздоровлення.

МУЗИЧНИЙ КОНКУРС.

Дня 16. листопада м. р. розписав ректорат гр.-кат. Богословської Академії у Львові конкурс на музичну композицію Служби Божої і духовно-музичних творів на мужеський хор. До конкурсу прислали 6 авторів 10 творів. Для оцінки упросив ректорат дир. Барвінського, інсп. Людкевича, о. кан. Кишакевича і дир. Охримовича. Жірі не признало ні одного твору відповідним до премійовання, одначе ректорат на основі оцінки рішив винагородити Службу Божу д-ра Бориса Кудрика сумою 100 зл. та Псалом VI д-ра Збигнїва Лібгарта сумою 30 зл.

ЯК ЗАКІНЧЕНО ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС

СТАНИСЛАВІВ. — Четвертий і останній день нарад Українського Жіночого Конґресу був присвячений дискусії над участю жіноцтва в кооперації та над господарськими, гігієнічними і спортовими рефератами, які були виголошені на Конґресі.

Влаштовано теж чайний вечір, получений з музичною програмою, а уладжений під гаслом „Шануймо народню ношу". На сходинах появилися делеґатки філій і кружків в народніх одягах своїх округів. Передефілювали перед публикою в народніх одягах: Гуцулки, делеґатки з Покуття, зі Станиславівщини, Тернопільщини, Борщівшини, Сокальщини, Равщини, Яворівщини, Белзчини, Полісся, Лемківщини, Бойківщини. Всі одяги дали оригінальну картину всіх відмін народньої ноші в її оригінальних кроях та кольористиці. Особливу увагу звернула на себе ґрупа староміщанських строїв з Угнова й Галича. Чисельну ґрупу творили строї східньо-українські. Вони виріжнювалися більшою одностайністю крою та кольориту. Фахові пояснення щодо народньої ноші давала п. мр. Ірина Ґорзулівна. Ота ревія викликала серед публики велике захоплення. Багато делеґаток були в українських історичних строях.

При закриттю Конґресу прийшло було до конфлікту з молодими делеґатками-націоналістками, які, як зазначено на Конґресі, на ділі найбільше положили труду для підготування Конґресу в самім Станиславові. Йшло про те, що президія не допустила відчитання реферату п. Лемехи. Пані Рудницька заявила з президії, що це сталося тому, що прелеґентка не пристосувалася до вимоґ президії й не зчеркнула деяких місць з огляду на владу і цензуру. Націоналістичні делеґатки не були з того задоволені й опустили салю.

По ухваленню резолюцій виголосила п. Мілена Рудницька останнє слово. Підчас її промови всі делеґатки встали з місць у доказ пошани для її праці. Зокрема подякувала п. Рудницька п. Шіпшінґс, голові Міжнародного Жіночого Союзу, за її участь у Конґресі. Згадано ще сестер, що мучаться за Збручем, та закінчено Конґрес тим, щоб черговий Конґрес відбувся вже внедовзі у визволеній українській столиці — Києві. Потім відспівано „Ще не вмерла Україна".

КУДИ ЗАГАНЯЮТЬ НАШИХ БОРЦІВ.

ЛЬВІВ. — Арештованих Українців, підозрілих в участи в революційній протипольській акції, вивозять до новоствореного концентраційного табору у Картузькій Березі, на Поліссю.

ПОЛІТИЧНИМ ПРОЦЕСАМ НЕМА КІНЦЯ.

СТАНИСЛАВІВ. — Перед судом присяглих станули 15 молодих Українців і одна Українка, обвинувачених за приналежність до ОУН і за плянований замах на одну з кас у Надвірній.

ЧЕРГОВИЙ ЗАСУД.

ПЕРЕМИШЛЬ. — За державну зраду, яку добачив польський суд у тім, що молоді українські студенти підготовляли протишкільну акцію, щоб добитися по українських селах українських шкіл, засуджено: Михайла Щупяного на 10 років вязниці, Терентія Федевича на 3 роки, а Василя Тропака на 4 роки, з тим, що всіх їх позбавлено горожанських прав на час від 5 до 10 років.

ПОМЕР „МАЛОРОС"-УКРАЇНОЖЕР.

ПАРИЖ. — Помер на іміґрації російський визначний журналіст, Олександер Яблоновський, бувший співробітник „Київської Мисли", російський поступовець-демократ, з роду Українець, а на ділі „Малорос", ворог українського незалежницького руху.

ЛЕМКІВСЬКИЙ ВЕЧІР У КРАКОВІ.

КРАКІВ (Польща). — Українське студентство влаштувало „Лемківський Вечір", щоб запізнати студентство та громадянство з Лемківщиною. Обговорювано положення нашого народу на Лемківщині та рішено влаштувати спеціяльну проґульку на Лемківщину. Вечір пройшов з великим успіхом.

ВЕЛИКА ПОВІНЬ НА ПОКУТТІ.

ЛЬВІВ. — Доносять з Коломийщини, Станиславівщини та Косівщини, що наслідком сильної зливи повиливали там ріки і наробили величезної шкоди. Ріки позривали залізничі шляхи в трох місцях, внаслідок чого комунікація в багатьох місцях цілковито перервана.

ВИПРАВДУВАННЯ ҐІТЛЕРА.

БЕРЛІН. — Не тільки по цілій Німеччині, але й по цілім світі передано промову канцлера Ґітлера, яку він виголосив у німецькім парляменті й у якій ствердив, що треба було доконче здушити бунт у зародках і розстріляти кілька десяток людей, щоби потім не гинули десятки тисяч.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ СТІЛЬКИ СИЛИ, ЯК ГАЛАСУ

Комуністи в Злучених Державах, як взагалі всюди, дуже крикливі й назовні активні. Вони скрізь родяться, де їх і не сіють, і вони завжди зявляються там, де сподіваються в „каламутній воді рибки наловити". Коли де є який страйк, чи напруження, скажемо, між робітниками та підприємцями, комуністи обовязково зявляються там і беруться за „провід". Очевидно, їм не йде про те, щоб робітничі інтереси були забезпечені; не йде їм про те, щоб робітники якнайскорше виграли страйк і здобули для себе найвигідніші умовини праці; комуністам іде про те, щоби викликати заворушення, щоби погіршити становище робітників і недопустити до порозуміння й замирення.

Всю свою діяльність партія будує на незадоволенню мас. В тактиці партії лежить викликати те незадоволення, підбурювати маси й провокувати їх до незорганізованих і недоцільних виступів, які в свою чергу викликають реакцію зі сторони адміністрації та підприємців. Це утворює плодючий ґрунт для комуністичної аґітації, яка обіцює робітництву рай у комуністичному царстві. Для захоплення влади комуністична партія знає лиш один шлях, а то шлях повстання й кривавої боротьби. Отож уся її діяльність направлена до того, щоб утворити ґрунт для повстання і збройної боротьби з владою.

Колись робітництво піддавалося кличам комуністичної партії, поки воно не пізнало того „раю", який завели комуністи в Совдепії, де десятки міліонів робітників та селян умерли з голоду, десятки міліонів гниють у вязницях та виснажуються на каторжних працях, а інші міліони зроблено державними кріпаками на фабриках і заводах та на полевих працях. Робітництво пізнало їх деструктивну роботу і тут, у Злучених Державах, а тому комуністів викинено з усіх робітничих юній, і їм довелося творити свої комуністичні „юнії" переважно з люмпельпролетаріяту, з таких елементів, що ніколи не працювали й не хочуть працювати. Як тільки зорганізоване робітництво в своїх юніях бачить, що між ними появився комуністичний „провідник", то воно викидає його зі своїх лав, іноді в такий спосіб, що поліції доводиться ратувати життя тих агітаторів.

Ніякі державні комісії й переслідування, чи розсліди діяльности комуністів у Злучених Державах не вдарять по комуністичній партії так болюче, як вдарило по ній зорганізоване робітництво, яке знає, що його інтереси розходяться з інтересами комуністичних бонапартів. Тому й комуністична партія у Злучених Державах має лише 24,500 членів; а скільки між ними професійного робітництва, або взагалі робітництва, то годі сказати. Не урядова боротьба скінчить комуністичну пропаганду в Америці, але задоволення справедливих вимог працюючих мас та поліпшення їх матеріяльного стану. Отсе мають зрозуміти підприємці, уряд та загал населення й піти назустріч домаганням зорганізованого робітництва в поліпшенню його стану.

О. Сновида.

ЗАГОСТРЕННЯ НІМЕЦЬКО-РОСІЙСЬКИХ ВІДНОСИН

Як то недавно ще німецько-російська приязнь уходила за непорушну; за щось, що збудоване на граніті; що має означати відносини між тими державами на довгі, довгі літа. І нагло охолодження. Нагло — не Берлін уже, а Париж і меткий пан Барту і новітній адоратор червоного царату, радикальний бляґер Еріо є приятелями совітського „союзу", посилають до нього військових, цивілів, обмірковують военний союз і т. п.

Німецько-совітське охолодження переходило свої етапи; не прийшло зненацька. Наступило воно насамперед у січні минулого року, як Гітлер прийшов до влади. Але помилявсь той, хто думав би, що Совіти, через ріжницю в соціяльних програмах большевицького і фашистівського уряду, віддалилися від гітлерівського Берліна. Це лише іншим дурить голову Москва, що в неї на першім пляні момент соціяльний; на ділі у неї на першім пляні момент політичний. Хто є союзник Москви, або на арені міжнародній до неї прихильний, з тим вона йде, хочби не знати який він був „реакціонер". Хто на міжнародній арені проти Москви, то й вона проти того, хочби то був не знати який „поступовець" чи радикал. От іще недавно ворогувала червона Москва з републиканською Францією, а приятелювала з перським шахом і з диктатором Туреччини, а тепер — заключила пакт з диктатором Польщі. Тай Сталін у недавній промові, виступаючи проти гітлерівської Німеччини, завважив недвозначно, що діло не в фашизмі; он, мовляв, в Італії теж фашизм, а Москва з ним якось годиться...

Отже причини були інші. Які? Передовсім освідчення Гітлера (в книзі „Майн Кампф") і Розенберга про „Фольк оне равм", про нарід без простору, що має його шукати... на сході, і передовсім у Росії.

Коротко, Москалі перелякалися, що нова гітлерівська Німеччина, здушена мов у кліщах Францією та її східніми й балканськими союзниками, не маючи доступу ні на Захід, ні до Австрії, ні на Південь — скерує свою експанзію в бік СССР, відновить стару політику цісарської Німеччини, генерала Гофмана і Берестейського мира. Отже Москва лякається пробудженої Німеччини... Ось чому, між іншим, Літвінов недавно запропонував Берлінови заключити пакт про ненарушальність балтійських держав. Ще недавно Москва робила в Естонії й Латвії комуністичні змови, щоби загарбати ті краї для себе. Тепер хоче пакту про ненарушальність їх території, бо боїться Німців. Німеччина відмовила заключення балтійського пакту, не бажаючи в'язати собі рук. А супроти забаганок Москви тримається твердо, бо американська карта Москви — не дописала. Рапальо зачинає тріщати по всіх швах..

Найліпшим, хоч на сповид незначним, обявом того є димісія німецького посла в Москві, Нойрата. Оповідають, що він є сторонником союза з Москвою за всяку ціну, думаючи, що удасться привернути Рапальо. Не стрінувши зрозуміння в канцлера, подався до димісії. А на його місце прийшов Шуленберґ, старий, зужитий дипльомат з Тегерану, що показує, як мало ваги привязує гітлерівська Німеччина взагалі до московської позиції.

Німеччина закинула свою рапальську карту і шукає порозуміння деінде. Де? Насамперед в Італії. Італія, боїться впровадження Росії до Европи (чого хоче Барту); боїться чуток про укріплення Дарданелів; боїться впровадження Росії (як французької союзниці) до Середземного моря, на яке має великі апетити; боїться російсько-французьких інтриг на Балканах (звідси несподівана „візита" італійської фльоти в Дураццо, в Альбанії); боїться в усіх комбінаціях Москви-Парижа і малої Антанти — відосібнення. Тому то й прийшло по довгих ваганнях до зустрічі Мусолінія з Гітлером.

Ота гра Німеччини не є безвиглядна. Для нас важно відмітити тільки новий факт, а це факт творення нового протиросійського бльоку в Европі. Це факт величезної ваги для нас.

ЕЛІТА

Княжа доба Української Держави, хоч найбільш віддалена часово в історії нації, всеж з погляду державницького й національно-творчого вона являється найкращою її частиною. Опанувати такі великі простори української землі, створити на тодішній час велику культуру, розвинути торговлю, завести державний лад, зводити впродовж століть затяжну боротьбу з дикими ордами, та на Заході з ріжними народами, розвинути до високого ступня український імперіялізм, це справді всі передпосилки фундаменту для повстання держави за виглядом колишньої Римської Імперії. Такий світлий період розцвіту української нації в давньому був можливий тільки завдяки вилоненню так званої провідної верстви, або еліти. Чвари князів, послабили настільки Українську Державу й творчого духа нації, що вона розторощена була татарською навалою.

Державно-творчий перід Козаччини покінчився так нещасливо тільки тому, що козацька верства — еліта, приступаючи до будови Української Держави, не мала докладно уявленого обраву цеї держави, а що найголовніше, проміняла свій ідеалізм за соціяльні лаштунки, на взірець польської шляхти. В цьому саме була її найслабша сторона, в яку влучно вдаряли і Поляки і Москалі. На її виправдання може бути хіба те, що тодішня українська церква переходила велику внутрішню крізу й не була тим посилюючим чинником у будуванні держави, як це було за княжих часів. Всеж таки політичний і військовий геній — Хмельницький, котрий серед інших обставин міг стати завойовником цілої Европи, не був усилі державно оформити українську націю. Бо це діло вимагало тисяч і тисяч ідейних та здібних людей, отої справжньої еліти. **що водночас є здібною й до боротьби й до творчости політичної, культурної, господарської і т. д.** Що козацтво було недооформленою елітою, свідчить найкраще історичний факт, що після смерти Хмельницького, оцей матеріялізм козацької верстви став настільки виявлятися, що вбив не тільки найкращі пляни Виговського, але і його самого. Якраз тоді українська нація стояла чи не найближче до здійснення свого державного ідеалу, заключуючи з Карлом Х., королем Швеції, военно-політичний союз, який справді є найкращим свідоцтвом великих державних здібностей гетьмана Виговського. Опертись якнайсильніше на Заході, через знищення Польщі, щоб повернутися цілою силою проти Росії і Татар, щоб виграти період мирного часу для закріплення военних здобутків.

„А коли Пан Біг поблагословить зброю обох союзників і вони зможуть польського короля за Вислою посадити..." кажеться в другому пункті українсько-шведського договору, заключеного 1657. року в Корсуні. Тільки мала частина козацтва йшла за Виговським, решта ж цієї недооформленої еліти далась пірвати до бунту Пушкарем та Запорожцями й промостила Росії шлях на Україну.

Щойно в минулому століттю виразно збунтувався був дух Шевченка, проти зматеріялізування української державної ідеї. Він не тільки оспівував оцю недооформлену козацьку еліту, але видвигнув українську ідею в такому величньому сяйві, що вона падала на душі наступних поколінь і причинялася до народження нової української еліти. На жаль, і цим разом московство взяло верх із своїм міжнародним соціялістичним братерством. Але за Західніх Землях ідеалізм Шевченка найкраще зрозумів був Ів. Франко. Взявшися за своє реформаторське діло, Франкови по довгих роках його всебічної праці здавалося, що він може вже започаткувати орґанізованість цих вибранців. Але в дуже швидкому часі Франко покидає свою власну партію і творить нову, щоб і цю покинути. Бо і в одній і в другій він переконався, що люди, які вступали в ряди цих організацій, не були ніякими ідеалістами. На їх адресу він кидає правдиві слова, кажучи:

„Ти любиш Україну,
Як хліб і кусень сала...
„Ти любиш Україну,
Як дім, воли, корови..."

А поет хотів отої національної еліти, яка булаб своїм чуттям і розумом схопила своє завдання; яка булаб, яка мусить **бути ідейною:**

„Кожний думай, що на тобі
Міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
Мусиш дати ти одвіт..."

Тому й з таким великим обуренням Франко висказувався на адресу тих зматеріялізованих Українців, кажучи — **„наплюй, синку, я краще знаю всю ту патріотичну зґраю..."**

Щойно на адресу отих передвоєнних українських нелітків казав він:

„Здійми обув буденних турбот,
Приступи сюди сміло,
Бо я хочу післать тебе
На великеє діло..."

Але вибух світової війни знову застав оцю наростаючу українську еліту неоформленою. В такому невикінченому стані вона кинулась у вир тяжкої боротьби й будування Української Держави. Стара ґенерація з матеріялістичним світоглядом і молода з ідеалістичним, це були дві верстви, які не могли, так як і в козацькій добі доконати велитенського діла. Молода, недооформлена еліта змагала всіми силами продовжати боротьбу; старші займалися ввесь час та ще й нині займаються виключно підшукуванням **союзників.** На саму ж українську націю вони звертали найменше уваги. До неї вони підходили не з національними ідеями, а з 8. годинним робучим днем і десятиною української землі. Вони хотіли й хочуть зробити з української нації платного слугу для Української Держави. Хібаж такими дрібними соціяльними ресурсами можна доконати такого велитенського діла, як збудування Української Держави? А стара ґенерація держить їх у своїх програмах і чваниться ними. Вона часто любить покликатися на Шевченка та Франка, вважаючи цього останнього навіть соціялістом. Але вона вперто замовчує оті вилляті стрічками бажання й пориви Франка, які повстали в ньому не від соціялізму, а від колишньої історії „дідів наших":

„І досі нам сниться
І досі маниться
Блакитного того Дону
Шоломом напиться..."

Молода, недооформлена українська еліта була майже цілковито знищена в часі визвольної боротьби. Залишилися з неї майже нечисельні одиниці, свідомі вповні того, що тільки нова українська еліта, більша по числу й ліпша якостями за всі попередні зможе успішно розвязати українську проблєму.

Еліта, це ціла нервна система, кожної нації, без якої **нація являється безформною, нетворчою масою.** Еліта це не партія, якої члени складаються із більш або менш розаґітованих людей соціяльними кличами, охоплені бажанням не творити нової цінности, а споживати вже досягнене для вигідного життя. Тому то партійні люди, як і самі партії, дуже часто збочують із свойого шляху, переходять від одної політичної орґанізації до другої, присовують свої програми. Вони не мають ідейного світогляду побудованого на незрушних принципах, а їхній світогляд замінений тактичними потягненнями.

Національна еліта, це не клясова верства, як проголошував В. Липинський пишучи ідеольоґію гетьманства. Національна еліта виділяється зі всіх клясових станів та зі всіх професій нації. Еліту складають ті люди, для яких **ідейна служба своїй нації є найвищим постулятом.** На підставі оцього ідеалізму формується світогляд еліти. Вони жертвують без вагань своїм життям за добро нації. Матеріяльні добра й особиста вигода не представляють ніякої вартости в їхньому житті.

Процес творення еліти, очевидно, далеко ще не покінчений, одначе від його повного оформлення залежить майбутнє української нації. Великою пересторогою для українців, які вміють критично думати, можуть бути деякі новоповсталі держави, в яких нема тепер внутрішнього спокою й національної творчости, бо нема в них національної еліти, вихованої на ідейних засадах. — („Українське Слово" —Париж). О. Б.

Остап Грицай.

ШЕПІТ ВЕСНЯНОЇ НОЧІ

Нарис.

Із циклю: **„Співи прозою".**

Коли весняна ніч розстелить блакити своїх лож, засвітить золоті лямпади зір, і почне дихати затишними зітханнями своїх леготів, тоді в тиші моєї самоти, під подих туги невсмиримої і в засвіті дум безсонних, являєшся мені — Ти.

Нечутно стаєш передімною, поглядом очей Твоїх найглибшу душу ворушиш, і ніби в дожиданню незбагненому — мовчиш.

Привиде предивний, чогож це Ти являєшся мені, чого?

Сріблисті шати пестливо вгортають Тебе, війні і благовонні, мав шати Суляміти, царя Соломона дожидаючої. Але Ти краща, ніж срібло шат Твоїх пречистих, і гарніша, ніж вибраниця Соломона царя, і зманливіша, ніж усі цвіти весни, нічю кохання розціловані. Мов вишня, сніжним цвіттям обсипана, красуєшся і пахнеш. Ти, повна ласк весни, тайн ночі і ніжного смутку в очах Твоїх, і ніби шепіт мови таємної у Твойому повчанню проноситься.

І невже?

Невже це і справді Ти ще раз і востаннє говориш до мене?

Я стаю перед Тобою навколішки, край шат Твоїх цілунками вкриваю, руки Твої, лелії голубі, до серця горну і вдивлений в солодку глибінь очей Твоїх і блаженний подихом віддиху Твойого, я питаю Тебе:

— Ти це отут у мене, Ти, єдина? Мріє моя безконечна, туго моя невтишима — Ти це в мене справді і зі словом до мене? О, скажи мені його скажи!

І повний трівоги за моє щастя, я ніби відбираю Тебе засвітови примар манливих, обнимаю Тебе міцно, жадно й жаґуче, кладу собі руки Твої на шию, щоб чути кождий дух їх тепла і кожен рух їх живчиків, і пригортаючи Тебе, Сріблиста, я чекаю ще раз слова Твойого.

— Промов, промов, озовися... От ніч весняна пролине, і блакити небес розвіються, золоті зорі погаснуть і лона цвітів закриються, а яж бажав би слухати Тебе вбезконечне, чуєш, незабутня?

І жадливий Твойого слова так, як жадлива душа моя чарів краси Твоєї, а уста мої голубити Тебе цілунками, я тону поглядом в очах Твоїх, тихим смутком мов війним серпанком прислонених, і серце моє застигає з туги за мовою Твоєю.

— Промов, промов, невіджалувана... Голубі бози в садах Чародія не дихають такими бальзамами, як дихне віддих Твій, коли Ти отвориш уста, щоб говорити до мене... Звуки струн єрусалимських гарф, торканих руками Херувимів, не проносяться такою неземною музикою, як пронесеться музика слова Твойого до мене... Леґіт раю не голубить так білих рож Едему, як голубитиме леґіт Твойого першого слова душу мені... Чуєш, Сулямíто?

І знову я горну до груди руки Твої, біліші алябастрів Єгипту, і дивлюся в очі Твої, ніби в темінь гаїв голубих, і слова Твойого розмолений дожидаю. І ось це Ти, мов срібночаший цвіт, леготом колихнений, нахиляєшся до мене, і дивишся на мене крізь темні серпанки смутку Твойого, і шепотом з глибин насорощеної півночі кажеш мені:

— Безвістями Ночі скитаючись, шукаю Тебе, проклоном туґи за невідомим щастям гонена, відгомонами музики недосяжних раїв оманювана.

— Сріблом пречистим сріблятьсяТобі назустріч шати мої, коханий, миром благовонним пахнуть для Тебе пахощі їх, і мягче лона лелій розгортаються для Тебе обійми мої, так, як тоді, в ті давно проминулі нам дні життя, коли я, повна моєї дівочої туги, прийшла до Тебе вперше.

— Перші бози цвили тоді, тямиш? Білі бози розцвились під вікнами хати Твоєї. Цвили так розкішно і пахли так упоюючо, наче пробудилась у них душа, спрагнена насолоди існування. А з бозами пахла черемха й жасмини, і цвили дерева й золоті лелії, і зітхав садами спів соловіїв, мов розщебетані цілунки, і горнулись до себе облаки небес, поміж зорями собі свої ложа кохання вистелюючи. Ти тямиш іще, ти пригадуєш собі ту ніч, коханий?

— Ту ніч, оту ніч колись, єдина? Тямлю навіки, Сріблиста...

— Оце ось у ту ніч я прокинулась, безсонна й забажала прийти — до Тебе. Але щожто пробудилось тоді в мені, палкий вогонь у серцю мойому розпалюючи, поки сон покинув моє ложе назавжди? Чи душа білих бозів була це, спрагнена насолоди існування, опоюючи мене своїм пахом до солодкого безсилля? Чи туга цвитучої вишні ізгоріла у мені, й заманювала мене потонути тілом у якихось бальзамах, злитись у хвилях таємного раювання водно з черемхами й жасминами, дерева й золотими леліями, водно зі співом птахів, з розкоханими блакитами й зорями опянюючої ночі кохання? Ти слухаєш, Ти чуєш мене?

— Чую, Сулямíто. Говори ще, говори...

— І тоді я, пяна весняною нічю, хвильована неспокоєм у мені, гонена тайною, тільки на-пів мені свідомою, тоді я прийшла — до Тебе, не відаючи гаразд, чого й за чим, а проте з певністю тих невидющих, що хоч і не бачать перед собою шляху, простують своєю дорогою несхитно. В мені був жах перед Невідомим, але той жах більш манив мене, ніж лякав. І спалахнули мої лиця у хвилі, коли я Тебе побачила, палом гарячого сорому, але він не палив мене, а наче вщасливлював найглибшим подихом моєї чистої душі. О, справді — і Ти тямиш їх, і Ти пригадуєш гаразд прогомонілі хвилі тієї ночі? Я прийшла до Тебе сповнена тугою вщерть. Я прийшла до Тебе горіюча дожиданням. Я прийшла до Тебе з найглибшою, найсвятішою тайною жіночої душі, — душі жагучої, але пів-свідомої себе так, як пів-свідома, темна і повна тайн є прапервісна природа моя. Але Ти, ах, **Ти не визволив мене поривом Твоєї могутньої, чоловічої волі...!** Ти не розпізнав моєї палаючої тайни, Ти не поділив її тягару зі мною — Ти не вхопив мене обома руками як Твоє щастя тієї ночі... О, Ти наче злякся, побачивши мене у притворах Твоєї хати, і, хоч прочував глибінь моєї, нашої тайни, Ти не важився розкрити її в мене словом до мене так, як не важилася Твоя рука розкрити ні одного з сімох серпанків моїх шат, якими я прибрала моє непорочне тіло для Тебе... Але бачиш, Життя гнівається на нас за кожне щастя, що ним ми не вміли, чи не мали відваги врадуватись. І воно карають нас вічним споминoм про нього, і велить нам тужити за ним тугою невсмиримою і думами безсонними. І мучитиме нас воно до смерти привидами того пропащого, тим чудовішого і більш зманливого у спомині, чим глибше і глибше оте пропаще щастя у темних провалах безповоротно минулого. Знаєш...?

— Сулямíто, Сулямíто!

Але мене овіває тільки холод химерного, студеного ранка, і пусто скрізь і глухо, і прескорбно сіріють десь у далині овиди нахмуреного дощем неба...

ГОЛОСИ ПРЕСИ.

ЩЕ РАЗ ПЕРЕМАЛЮВАЛИ ШИЛЬД.

Нюйорська ґазета „Сон” у своїй передовиці зприводу „знесення” большевиками спадкоємця „Чеки”, ОГПУ, пише:

> Скоро було докладно оголошено про дальшу діяльність ОГПУ, яке тепер обернено в звичайну систему шпигунства, з уже добре відомими методами й системою, але під іншою назвою. Виходить, що нове ОГПУ буде управлятися незалежно від інших департаментів публичної служби, що було характеристичне для царської охранки, яка мала право обвинувачувати, переводити слідство й засуджувати та виконувати свої присуди. Большевицька охранка в найменших подробицях схожа на свою попередницю.

Шокда, що ґазета „Сон” мало знає про діяльність комуністичної охранки й перебільшує діяльність царської. Адже большевики в усьому роблять „поступ”, то і в охранці вони зробили поступ, неренявши всі методи царської охранки та додавши свої, які виробила комуністична практика, починаючи від 1918 року.

Не можна „понижувати” большевиків і замовчувати їх „поступу”, бо їх діяльність за короткий час покрила вже сетеро все те, що царська Росія зробила за останню сотню років. Від царської діяльности нераз світ жахався, то що вже сказати про большевицьку терористичну діяльність, яку вони з усією питомою їм енергією виявляли над своїми рабами?!

ПРАВДА НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ.

Ґазета „Ді Ню Йорк Таймс”, критикуючи в своїй передовиці заяву кінового режісера, Сесіля де Міля, який сказав, що ґазети, даючи публиці те, чого вона жадає, також деморалізують читачів, пише;

> Так звані „відважні” фільми приносять великі гроші. Звичайно те саме вибачення, чи претенсію висувають нестримні й сензаційні ґазети. Вони також заявляють, що дають публиці те, чого вона хоче.

„Таймс” уважає, що таке ставлення справи несправедливе, бо самі фільмові компанії вже почали ревізію своїх фільм, під тиском загрози бойкоту, й тепер вони стараються:

> Реформувати фільмовий бизнес і викинути фільми, які занадто сексуально нечисті, або ґльорифікують бандитів, або такі, що нищать мораль.

Та це саме треба сказати й про ґазети, які дають подробиці описів ріжних кримінальних злочинів і тим учать злочинців, як ховати кінці у воду, або навіть більше того, як писала одна ґазета недавно, розповівши про вбивника: що „не можна кілька разів робити вбивство тим самим способом, бо це дає поліції дані до думання й підозріння” й т. д.

А хіба преса не ґльорифікує бандитів, описуючи їх „геройство”, їх „гарні манери”, „ввічливість” і т. п.? В кождій ґазеті це ми знайдемо, а потім побачимо, як діти, навіть на вулицях, бавляться в „героїв бандитів” і в „придуркуватих поліцаїв”. Це так учить дітей не лише кіно, але й преса.

НЕПРИРОДНА ЗГОДА.

Ґазета „Ді Манчестер Ґардіен Віклі” зприводу поїздки бувшого польського премієра Пристора до Ковна пише:

> Хоч він не має дипльоматичного становища, але як стовп партії Пілсудського та особистий приятель маршала, він своїми переговорами безперечно пособить прискоренню дипльоматичних зносин між двома державами. Від часу прохолодження відносин з націвською Німеччиною зприводу Мемеля й загострення власного економічного становища, Литва виявляє нахил до полагодження її розбіжностей з Польщею.

Лише дійсно тяжка ситуація в Литві може змусити її примиритися з Польщею, яка захопила в свої руки литовські землі. Та те „порозуміння” й навязання дипльоматичних зносин не розвяже польсько-литовських взаємин, бо в цілях Польщі лежить підчинити собі Литву, „сфедерувавши” її з Варшавою.

Далеко тяжче навязати „приятельські” зносини, ніж розірвати їх. І так довго, поки Польща не відмовиться від свого імперіялізму, а Литва не отримає своїх земель назад, так довго „приязнь” між ними буде таїти в собі зародки майбутних потрясень.

В. К.

ЛІТО.

Літо, сонце, чари,
В небі білі хмари,
Зелень лісів — гай, гай...
В полі жито, ячмені,
Як кров, маки червоні.
Літо — це рай, ох рай!
В гаю зелень, в діброві
Хор птиць співа розмови,
В задумі ліс мовчить.
А річенька клекоче,
Голубонька воркоче.
Літо — як мило жить!

Однак як лиш погляну
На гори ці титани,
Вони мені чужі,
Бо лиш любов едина
До тебе, Україно,
Горить в моїй душі.
Усе, що тут лиш бачу,
Чуже мені, і плаче,
Тужить душа моя.
Лиш рідні ліси, гори
Ген там... за синім морем —
Це рідная земля.

Дмитро Захарчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КАРТЕРЕТ,

Пятнацять Українців покінчили „гай скул”.

Дня 21 червня с. р. у вищій школі („гай скул”) в Картерет відбувались т. зв. „Комменсмент Ексерсайзес”, підчас яких 105 хлопців і дівчат отримали дипльоми укінчення школи. Це було дотепер найбільше число студентів, що в один час вийшли з місцевої школи. Явище відрадне. Це підносили не лишень учителі, але і все населення нашого малого місточка.

Для Українців найвідраднійше було це, що між тими 105 студентами **було 15 Українців.** Між ними двоє укінчило „гай скул” з відзначенням, а ними є: Анна Маґац і Марія Миньо. Інші українські „ґредюейтс” є: Олександер Гінда, Михайло Галюцько, Володимир Боднар, Йосиф Цар, Олена Дмитрів, Йосиф Ґураль, Софія Кавенська, Марія Д. Маркович, Михайло Несторович, Марія Поточняк, Йосиф Вадяк, Михайло Василик.

Годиться зазначити, що більшість тих студентів це діти членів Українського Народного Союза. Це вказувало б на те, що члени Українського Народного Союза дбають про вищу освіту для своїх дітей, тимбільше, що і з інших місцевостей приходять вістки, що багато дітей Союзовців покінчили вищі школи. Та, на жаль, не так богато тих дітей є членами Українського Народного Союза. Не багато їх належить до тої першої, найстаршої і найбогатшої української інституції, котра у великій мірі причинилась до того освідомлення своїх членів, що вони дбають про те, щоби посилати своїх дітей до вищих шкіл. Бажаним є, щоби ті родичі, що дбають про вищу освіту для своїх дітей, дбали також, щоби ті діти ставали в ряди Українського Народного Союза. Не лишень бажаним, але це обовязок старих Союзовців, — обовязок, який не повинен бути занедбаний.

В Картерет Українців не надто велике число. В церковній громаді є до 150 родин. Безперечно на таке число Українців моглоб бути більше молоді, що закінчує „гай скул”. Але треба піднести і це, що і число наших студентів з кожним роком зростає. Минулого року 10 наших хлопців і дівчат вийшли з „гай скул”, цього року півтора разу стільки, в наступним буде їх ще більше, бо багато наших дітей учаться тепер у вищій школі. А це доведе до того, що колись будемо мати більше Українців на відповідальних становищах. Дотепер маємо лишень одну учительку, що також вийшла з місцевої вищої школи і пішла до учительської семинарії. Нею є панна Анна Проскура.

А так бажалось би мати зпоміж роджені і вихованої в Америці української молоді лікарів, дентистів, адвокатів, інжинірів, техніків, журналістів, професорів, а вкінці священиків. О, щоби то їх якнайбільше, тай щоби вони ніколи не забували своїх обовязків супроти українського народу, з якого вони вийшли!

Під тим оглядом, на мою думку, можемо дечого навчитись від Жидів. Жид, аби найбідніший, старається дати своїй дитині вищу освіту. Недоїсть, не одягнеться, з останнього тягнеться, щоби дочекатись тої радости, як його дитина дібється через науку до вищого становища. Мало де знайдеться така жидівська родина, щоби з неї бодай одна дитина не скінчила і „гайскул” і каледж” і університету. Ціла родина старається допомогти,—батько, мати, брати й сестри. При добрій волі це можнаб зробити і в неодній українській родині.

При тій нагоді мені насувається на ум уперто думка про правдивість нашої народньої приповідки, що каже: „нема зла, що би на добре не вийшло”. Великим злом в Америці і в цілім світі є тепер економічна кріза, — депресія, безробіття. Відколи почалась депресія, можна всюди завважати цікаве явище: більше дітей у вищих школах. Це завважується і між іншими людьми і між Українцями. Коли роботи було подостатком, то неодна надзвичайно здібна дитина мусила змарнувати даний їй Богом талант. Родичі пхали дитину до роботи, — „нехай, — мовляв, — бодай на лахи собі заробить; та ще, — мовляв, — мушу морґедж сплачувати, треба яку хатину придбати, нехай діти помагають, бо то для них”.

А прийшла депресія, тай морґедж несплачений, хатина пропала, — а дитина, що могла вийти в люди, також пропала. Скілько то разів неодному священикови траплялося, що бувало прийде батько, або частіше мати, тай просить: „Мому синови, — чи моїй доньці, — минуло 14 літ, але нехай отець припишуть пару років, бо хочу до роботи післати. Та мій син більший від мене. Та моя дівчина виглядає на 18 літ”. Звичайно треба відмовляти і наражатися на нарікання. Але нарікання і негодування не такі неприємні, як сумне те, що багато-багато талантів закопано в землю.

Певна річ, що тепер людині з високими школами також дається в знаки депресія. Я бачив недавно адвоката, що ходить від хати до хати і шукає купця на енцикльопедію. Звичайно, купців тепер небагато. Депресією всі дітнені. Це правда. Але правда також, що депресія вічно не буде тревати. Правда, що чим більше буде в суспільности освічених людей, тим скорше можна сподіватись таких соціяльних перемін, при яких не буде таких економічних катастроф, яку тепер переживаємо. Та це правда, що нам, **Українцям, треба своєї української інтелігенції.** Відома річ, що до проводу, до ведення всякої громадської праці треба освічених людей.

Треба нам, Українцям, багато таких освічених людей. Треба нам таких, щоби не запропастили українського імени, але щоби тому імени принесли славу і честь. Тому нашим молодим студентам треба вибиватись, треба прямувати до найвищих щаблів. На кожнім полі, в кожній ділянці науки, все і всюди. Коли буде славний лікар, адвокат, інжинір, технік, чи винахідник, — нехай з його імям буде нерозлучне його українське походження, його гордість з того, що він Українець, його память про те, що він мусить також для українського народу працювати.

Такі думки приходять мені на ум, коли разом з родичами українських „гайскульників” у Картерет тішуся, що їх так багато.

Складаючи тут нашим студентам і студенткам ґратуляції, впишую їм в памятні книжочки кілька слів: „Ніколи не забувай свого роду і свого українського народу! У всім добрім нехай Бог Тобі помагає і для України на поміч і добро і славу Тебе кріпить і зберігає!” Нехай буде мені вільно ті самі слова сказати до всіх українських студентів, що цього року покінчили студії у ріжних високих школах.

о. І. Гундяк.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Для висилки „Свободи” для читальні в Ониківцях на Підкарпаттю зголосився вже гр. М. Бойчук з Ню Йорку.

Никифор Караджіяле.

„НЕПІДКУПНИЙ”

Коли вони на Буковині говорили про „панів”, при чому піднімали брови вгору, щоби лицю надати поважного здивування, то під цим розуміли „управу православних церковних дібр”.

Здовж берегів Серету та Прута росло на врожайній землі гарне збіже, зеленілася трава пахучих левад, знімалися високі дерева густих лісів.

У Радівцях, у Сереті, Сучаві, Гатній сиділи орендарі, добре загосподарені управителі церковних дібр і збивали грошики. Кожний мав у кишени контракт на довгі літа, а раціональною господаркою вмів витягнути з землі все новий прибуток, хоч за ввесь час контракту орендаторська оплата була все та сама. Тому то вони парадували з повним гаманцем і мали в краю великий пошанівок.

Та найліпшу частку вибрав собі Берль Зільберберґ. Він виорендував Сторожинець, містечко над Серетом, справжній самоцвіт у церковній земельній власности. Цей малий рухливий чоловічок, із шпакуватою гострою борідкою та хитрими очима, у яких усе відбивалася усмішка, знав, як обходитися зі своїми людьми. Тому то, як лише леди стали топитися під першими проміннями весняного сонця, стали напливати до Сторожинця, до „старого Берля” найліпші рільні робітники. Він вибирав собі зпоміж них найкращих. Такто забагатів Берль Зільберберґ. А всеж він жив із жінкою скромно. Бо що заробив, це мало припасти колись його дітям. Син Мориц учився права у віденськім університеті, а дочка Резі помагала дома при господарстві та ждала на чоловіка, якого їй колись вибере батько.

Та як усе в світі кінчиться, так теж наближався до кінця контракт. То був клопіт. Бо тепер справа залежала від якогось секційного шефа у Відні. На основі нових приписів управа буковинських дібр належала до ресорту міністерства віроісповідання та освіти. А у Відні, Зільберберґ знав це, не раді були давати оренду людям його віри. Берль Зільберберґ думав і думав, що що робити, а морщини на чолі збільшилися. Крім того знав, що пан Станислав Ходомірський, орендатор у Радівцях, уже здавна зазіхає на Сторожинець і отверто чваниться, що знається з міродатними людьми у Відні.

— Ну, Берль, — спитав його раз його найліпший приятель, Самуель Розенберґер—як там із твоєю справою? Чого ти ходиш такий зажурений? Щось тебе мучить?

— Чоловік має свої клопоти, — відповів Зільберберґ нерадо.

— Нібито я не знаю, що тобі долягає, — сказав Розенберґер, хитро підсміхаючись.—Ти побоюєшся за оренду, зрештою це й не дивота, коли там у Відні такі антисеміти. Та мене справді дивує, що ти там не вмієш знайти собі дороги. А чейже кожний чоловік має навіщось голову на карку.

— Гадаєш, — спитав Зільберберґ урадуваний, бо приятель Розенберґер піддав лише думку, якою Зільберберґ думав покористуватися хіба в крайному випадку.

І Берль Зільберберґ поїхав до Відня. Він заздалегідь уложив собі плян. У новісенькому портфелі мав кілька новісеньких тисяч-коронових банкнотів. Зголосився у референта барона Курта. Покірно сів напроти секційного шефа та предложив йому свою просьбу.

— Так, любий пане Зільберберґ, — сказав крізь ніс службовець — усе це гарно й добре, ми раді би признати вам право на оренду — та ви знаєте... ге... в нинішніх часах... із вашим віроісповіданням... ви не візьмете мені за зле, що я говорю так щиро й отверто... воно буде тяжко продовжити ваш контракт. Подумайте лише — що тут маємо до діла з християнською громадою... то що сказали би інші, які стараються дістати оренду.

— А чому, пане секційний шефе, давніше воно було можливе? — відважився Зільберберґ на несміливий запит.

— Ну, так, то були інші часи, — секційний шеф випростувався на ввесь ріст, що подобав на тичку. — Я тут нічого не можу порадити.

Авдієнція скінчилася.

Секційний шеф пустився до дверей, щоби підпровадити Зільберберґа. Це була велика хвилина, в якій Зільберберґ повинен був зручно покласти на шефове бюрко свій портфель, так щоби він його не запримітив.

Як Зільберберґ прийшов перед будинок міністерства, прикликав авто та казав завести себе до дирекції поліції. Тут задиханий, вриваними словами розповів, що щойно загубив свій новий портфель із стільки то й стільки тисячами. Був сам в міністерстві та знає напевно, що там іще мав гроші. Службовець списав протокол і відправив Зільберберґа.

А в готелі, до якого заїхав був Зільберберґ, ждали вже на нього два поліційні службовці.

— Чи ви пан Зільберберґ?

— Так.

— То прошу з нами.

Берль Зільберберґ видивився на них здивовано, та конче хотів знати, що ті пани хочуть від нього. Щось такого не трапилося йому ще ніколи в житті.

— Там уже дізнаєтеся,—сказав поліційний службовець.

І вони поїхали з Зільберберґом до краєвого суду. Там, у темному коридорі, де було бюро слідчого судді, сказали Зільберберґови сісти на лавці й сіли біля нього, один праворуч, другий ліворуч, щоби він їм не втік. Ось прийшов уже і секретний шеф і розглядався глумливо, аж поки його зір не зупинився на Зільберберґови.

І Зільберберґ знайшовся перед слідчим суддею, на якого бюрку зараз пізнав свій портфель.

— Слава Богу, мій портфель! — скрикнув Зільберберґ і вже хотів ухопити його.

— Чекайте, — сказав слідчий суддя — що ви робите? Ви обвинувачені в намаганому підкупстві урядової особи, так сказати, вас приловили на гарячому вчинку, я зроблю з вами короткий процес.

— Яке підкупство? — скрикнув Зільберберґ обурено.

— Абож то ви не поклали були того портфелю на бюрку пана секційного шефа, щоби його підкупити, щоби він признав вам оренду — він став перелистовувати акти — оренди в Сторожинці?

— Ха, ха, ха, — засміявся Берль Зільберберґ. — Поклав? Мені й не снилося! Я щойно зголосив у поліції, що я згубив портфель. Тепер бодай знаю, де я його згубив — і він знову хотів узяти портфель.

— Помало, пане Зільберберґ, так скоро воно не йде — сказав слідчий суддя, та вже не так строго. — Ми переконаємося.

Подзвонив на службовця та дав йому якийсь приказ. Тимчасом Зільберберґ мусів знову підождати на коридорі.

Небаром тамтой службовець вернувся.

Тепер знову покликали Берля Зільберберґа, а з ним і секційного шефа.

— Тут, як видно зайшла прикра помилка, пане секційний шефе, — сказав слідчий суддя. — Стверджено, що пан Зільберберґ, як вийшов з вашого кабінету, зголосив у поліції свою згубу. Я тут нічого не можу починати.

І він дав Зільберберґови портфель.

Та Зільберберґ не так легко вспокоївся.

— Де є прокуратура? — спитав він. — Я зараз внoшу зажалення за очорнення. Я чесний чоловік, про це можете переконатися в усій Буковині. На таке я не можу позволити.

І дуже лютий вибіг із кімнати. Та за ним поспішив секційний шеф. Із розвіяними полами та довгими ногами подобав на бузька, що здоганяє добичу. Вкінці здогонив Зільберберґа та зловив його за полу.

— Пане Зільберберґ — говорив задиханий секційний шеф. — Таж чуєте, це було неприємне непорозуміння — еґ... я говорив виправдатися — виж не будете за таку дурничку...

— Дурничку, кажете пане, — викликнув Зільберберґ на ввесь коридор, що аж люди оглянулися. — Дурничку, що мене в білий день наче злодія ведуть до суду? Я мушу мати сатисфакцію. Де прокуратура? — спитався він якогось службовця, що переходив коридором.

— Хвилиночку, пане Зільберберґ, — сказав засапаний секційний шеф. — Таж вислухайте насамперед мене. Я зовсім вірю, що ви невинні — еґ..., а що торкається контракту, — говорив уже притишеним голосом — то ви його дістанете, ви й ніхто інший. На це даю вам слово чести. Лише не робіть скадалу. Зважте, моє становище.

Тепер уже Зільберберґ зупинився та наче глибоко задумався.

— То добре, я надумаюся.

Секційний шеф ішов з ним покірненько.

— Бачите, ви розумний чоловік, пане Зільберберґ. Зайдіть пополудні до мене до бюра, зладимо новий контракт.

ЯК МЕШКАЮТЬ ШВАЙЦАРЦІ

На чужинця, що прийде до Швайцарії, найбільше враження зробить мешканева культура. Добре мешкати для Швайцарців мабуть важніше ніж добре зїсти. Швайцарський історик, Йоган фон Мілер, оповідає, що жорстокий заступник Габсбурґів у Швайцарії, намісник Ґеслер — якого пізніше вбив стрілою Вільгельм Тель — їхав конем через село Штайнен. Побачив там гарний дім Штавфахера й дивувався, як то можна позволити, щоби сільський нарід так гарно мешкав. І це бажання жити в гарній хаті стало прикметою Швайцарців. Гарно мешкають Швайцарці не лише по містах, а й по селах. Жити в одній кімнаті, де варять, перуть, сидять і сплять — того в Швайцарії не знають. І найбідніші родини мають крім кухні ще одну світлицю. Звичайне мешкання швайцарського робітника складається з кухні, кімнати та спальні. В родині, де є старші діти, буває, ще одна кімната більше. В родинах середнього стану — урядників і торговців — мешкання з трох чи чотирох кімнат зовсім звичайна річ. Комірне виносить приблизно одну пяту частину його платні. Самозрозуміле, що відповідне мешкання має вплив на уладження родинного життя.

Приємно вражає чужинця також практичне уладження швайцарської хати. В кухні є вже вбудовані шафи на посудину та приладдя до чищення, при водопроводі є спеціяльне уладження, на якому складають обмиту посудину. В кімнатах і спальні є також такі шафи, в яких поміститься всі ріжні річи. В нових домах у більшости центральне огрівання, в старих домах можна опалювати одною печею бодай дві кімнати. Тому, що електрика та ґаз дешеві, можна їх уживати якнайбільше. Можуть користуватися електрикою та ґазом усі верстви. В деяких домах варять лише не ґазі. Ґазу вживають і по селах, бо він дешевше виносить ніж дерево, або вугля.

Малий Ігор поїхав уперше з мамою на село й бачив, як господиня доїть корови.

Спитався: — Мамо, чому то нам рукавиці не дають молока?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОСТОН, МАСС.

Взірцева забава, яких мало.

Чоловік без освіти бідний. Тому треба нам нашу молодь заохочувати до праці над собою, до вищої освіти в весняних днях молодечого життя. Що на весні посієш, те під осінь збиратимеш. А кому, як не нам, Українцям потрібно добрих жнив?... Кождий батько, кожда мама, повинні старатися в ріжний спосіб заохочувати свої діти до науки. Та показати своїм дітям, що ми радіємо їхніми успіхами в науці. Тому саме згадую за нашого громадянина Дмитра Пащака і його дружину, які влаштували гостину в честь свого сина Антона, котрий скінчив цього року з добрим успіхом середню школу, „Гай скул". Весела забава продовжалась до пізної ночі, зі співами хлопців та дівчат. А старші співали народні пісні, нагадуючи собі староkраєві забави. Одним словом, забава відбулася дуже добре. Цього роду забава була перша в нашій громаді.

При тій нагоді наші гості не забули і за Рідну Школу. Пишучий ці рядки забрав слово, в якому пояснив тяжке положення Рідної Школи в краю, та попросив гр. Петра Боднара і панну Марійку Музику, щоби перейшлися з тацою між гостей. Зібрано на Рідну Школу $24.05, які вислано до краю через Обеднання.

Зложили по $1: П. Мороз, П. Боднар, Г. Зварич, І. Петрик (з Манчестер, Н. Г.), о. Й. Желехівський, С. Чопик, Й. Бербиліцький, О. Панькевич, Т. Тодощук, Іл. Волощук, Т. Довганчук, В. Терлецький, І. Козак, М. Сороцький, С. Шадай, М. Шемета, М. Шадай, В. Начас, Іл. Оверко; по 50 ц.: С. Кучер, С. Ярош, І. Масний, І. Чопик, А. Руда, Марійка Музика; В. Качмарський 30 ц.; по 25 ц.: І. Переходюк, Т. Оверко, О. Беднарчук, Ю. Смарш, Ева Петрик, А. Кучер і М. Майданий. Молодому студентови Антонови Пащакови бажаємо тепер якнайкращих успіхів у дальших студіях, щоби став славою для свого народу та втіхою для своїх родичів.

о. Йосиф Желехівський.

АНСОНІЯ, КОНН.

З ювилею на край.

Дня 3-го червня наші чесні громадяни, Катерина і Іван Шуран, обходили двацять пятьлітні роковини свого щасливого подружа. На місце забави вибрали собі місцевість Томастон, Конн., віддалену 28 миль від Ансонії, бо там жиє їх кум Василь Батюк, котрий має гарну фарму, і на котрій відбулась забава при участи найближчої рідні й приятелів. Підчас забави, котрою проводив гр. О. Мерещак, присутні побажали щасливим ювилятам щастя і довгого та веселого життя, а потім забрав слово гр. Василь Шуран і попросив присутних, щоби не забути за рідний край. Пригадав нам наш народний обовязок, як лицює чесним громадянам, та попросив за жертву на поміч для наших інвалідів, котрі коротають своє нужденне життя і потребують конче нашої помочі. Присутні охочо зложили свої жертви, по своїх силах. По збірці гр. Іван Шуран щиро подякував всім жертводавцям за їх память про рідний край.

Зібрано $15.35, котрі вислано до краю через Обеднання.

Жертвували: по $1: В. Шуран, Г. Патинок; О. Мерещак, А. Береза, І. Рогач, В. Батюк, І. Шуран; І. Радзіх, Й. Крук, С. Мерещак, М. Юзьвак, Т. Кулявець; Т. Королишин 60 ц.; по 50 ц.: В. Гульовський, Марія Юзьвак, І. Алеськевич, Марія Пипюк, М. Шипінка; Ю. Шеремета 25 ц.

Гість.

ФОРД СІТИ, ПА.

На поміч Лемківщині.

На зборах дня 22-го травня односельчани з Вороблика Королівського, повіт Коросно, і Вороблика Шлахоцького, пов. Сянік, скликаних громадянами Лесем Колодійчиком і Лукою Пельцом, радили зібрані в справі помочі згаданим селам, через закупно книжок і передплату часописів до читалень.

Вибрано комітет і ухвалено на ту ціль пікнік на день 10-го червня ц. р. Пікнік відбувся на фармі гр. Дмитра Буряка. На цей пікнік прибуло досить місцевих і позамісцевих громадян. Місце на пікнік дістали ми безплатно у нашого гр. М. Буряка, а український бизнесмен з Арнолд, Па., гр. Сернюк, привіз зі собою смачну перекуску свого виробу.

Жертвували на читальню: Д. І. Кеннон (Американець) $5; українська орхестра К. Теплого $5; Український Народний Дім $1; А. Б. $1; А. Марцінек (Словак) $1.

Дохід з пікніку $62.34. Разом всього є $75.34. Вислано до головного комітету в Сінгек, Н. Дж., $30 на згадані цілі для обидвох сіл, а через Обеднання вислано на інвалідів, Народній Дім в Сяноці, і на бофвий фонд по $5. Решта грошей є в Комітеті, а будуть вислані другим разом на призначену ціль.

За Комітет:

Лукаш Пельц, предс.;
Філярет Опалка, касієр;
Орест Зубик, секретар

Ільф і Петров.

БОЛЬШЕВИЦЬКА МОДА

— Уявіть собі море, розбурхане Чорне море. Тепер перед початком вакацій не тяжко уявити собі гарний образ тієї велитенської водної цистерни. І уявіть собі пляжу. Горячий, гарненький, чистенький пісок. Коли бажаєте багато, уявіть собі ще сонце й узалі ввесь бурхливий образ кримсько-кавкаського купелевого життя та морського побережа.

Будемо телеграфічно короткі. Були молоді, протинка, були гарні, точка. Ще коротше: були в літах, коли пишуться поезії мез міри й коли взаїмно кохаються безмежно. Чорт би її побрав, вона була дуже гарна. Та й він, до чорта, не був поганий.

Зазнайомилися на пляжі. Тай хто може знати, що то вплинуло більше — чи чар самого водного басейну чи соняшні, як то кажуть, проміні. А може й що інше. Крім того, як ми вже згадували, обоє були гарні.

Ще коротше: Коло другої години пополудні він сказав їй:

— Коли це глупо, скажіть відразу, одначе я вас кохаю.

Вона сказала, що то не таке глупе.

Опісля він сказав іще щось, вона також сказала щось. То було щире й ніжне. Понад водний басейн летіли чайки. Все життя було перед ними. Вони зодягалися.

Залюблені були зодягнені по новій моді. Він мав штани з московського треста „Москвошвей", темні, наче рура для каналізації, помаранчеві пантофлі, вшиті зі шматків шкіри, темно-сиву сорочку, яка ніколи не валяється, та грубу непромокальну загортку. В плечах загортка була вузька, кишені звисали.

Щастя пробивалося з очей дівчини, як звернулася до милого. Та милого не було, пропав і слід по ньому, Перед нею стояв кривоногий юнак з плоскими грудьми. На плечах мав малий горб. Стиснені під пахами руки немічно звисали з тіла. На лиці йому зявився вираз жаху, як глянув на свою красуню.

Її одяг мав спеціяльний колір, який годі описати. Цього коліру напевно нема між барвами веселки. На ногах дівчина мала панчохи з матерії, з якої виставали деревляні волокна. Панчохи вже від колін були з паперової матерії. — Того року скоїлося велике нещастя. Якийсь начальник видав розпорядок, що одежа має мати пояски. І так між животом і грудьми був пришитий начальницький мотузок. Краще булоб, щоби його там не було! Із дівчини робив той мотузок жінку, наче теща з якоїсь комедії, яка викликає сумнів із причини ріжних фізичних недомагань, нестерпного характеру.

— І я міг залюбитися в таку потвору? — подумав собі юнак.

— До побачення, — розпрощався сухо.

— До побачення, — відповіла холодно.

А ми виставляємо рахунок за розбиті серця, за грубе спинювання душевного руху. Тай не лише за це. Рахунок великий. Говоритимемо попорядку. Забудьмо на хвилину на солодкаве правило: покупці та продавці будьте взаїмно чесні. Ми не будемо взаїмно чесні.

Отже: торговля готовими одягами. Прилавки, за прилавками продавці, перед прилавками покупці, а на хребті та на полицях одежа.

Найбільше з усього товару для накривання голови, шапок. Полотняних кашкетів із рожево-червоними беріжками. Робили би кашкети з лупка, та до такої роботи булиб заслабі й сили Мікельанджеля, великого різьбаря італійського ренесансу. На жаль усі кашкети на один фасон. Та не будемо розводитися. Тимбільше, що з моря кашкетів примanчиво блестять мягкі повстяні капелюхи з гарними фіялковими стяжечками. Не будемо розводитися. Це для дипльоматів променади та снобів.

Знаються.

— Серденько, я хотів би тобі неба прихилити...

— Знаю це: щоби самому остатись на землі.

Присутність ума.

Ґенерал Бліхер заборонив був під карою смерти, щоби вояки показувалися поза границями табору. Кілька днів пізніше їхав ґенерал Бліхер сам і не запримітивши, переїхав границю. Нараз побачив їздця. „Гей! ти! — крикнув ґенерал — як ти важишся легковажити мій приказ. Для відстрашення повиснеш!"

Вояк відповів спокійно:

— Ексцеленціє, це правда, я мушу повиснути, одначе ґенерал Бліхер також, бо він також не держався приказу.

Бліхер здумівся, вояк сподобався йому. Та вояк уже зліз з коня, витягнув дві кістки з кишені та сказав: „Ексцеленціє, то не було би добре, щоби ґенерал утратив відразу двох вояків через таку справу. Кидаймо кістки, хто має повиснути".

Тепер і Бліхер зліз із коня, подав руку воякові та сказав: „Ти правду кажеш, приятелю. Таких вояків як ти, що так спокійно глядять смерті в очі, булоб шкода. Сховай кістки. Я тебе іменую поручником".

Батько прийшов із двома синами до гостинниці в місті. Сини рослі, кремезні. Місцевий учитель дивиться на них і каже до батька:

— Гарних синів маєте. Радість маєте з них, таких сильних і здорових. Ви певно ніколи не потребували витягати руки на них.

— Правду кажете, пане, що ні, то ні — хіба у власній обороні.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(33)

Copyright, 1933, by Edgar Rice Burroughs, Inc. Distributed by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан чув, як старшини дали приказ війську спинитися на ніч у лісі. Війська розставили свої намети й у них, а дехто й поза ними, лягли спати. Трохи осторонь були великі намети для старшин.

Треба було бути дуже обережним, щоб не розбудити тих, що спали на дорзі Тарзана до намету, а ще більше треба було стерегтися не попастися на очі сторожі. Та для Тарзана це не було дуже важким завданням. Адже він у джунґлях навчився ступати тихо й непомітно навіть для диких звірів.

Тарзан дібрався до одного намету. Він бачив, що це був найбільший намет, який охороняли два вартові з його передньої сторони. Тарзан рішив, що тут знаходиться отой найстарший начальник, якого він шукає. Підкравшися ззаду до намету, Тарзан ножем розрізав його.

Тут Тарзан, при світлі каганця, що горів у наметі, пізнав того, кого шукав. На ліжку твердо спав бородатий офіцир, котрий мат ту відзнаку полку, якої шукав Тарзан. Він підкрався до ліжка тихо й, приложивши ніж до грудей бородатого старшини, розбудив його: „Мовчи! Бо вбю тебе!" — прошепотів Тарзан.